

DANSK JOURNALISTFORBUND

ANFØRERENHEDEN

Aktindsigt

Offentlighedsloven som redskab for journalister

Størst mulig åbenhed er det erklærede mål

En af grundstenene i det parlamentariske demokrati er alle borgeres muligheder for at kigge de offentlige myndigheder i kortene.

Hovedreglerne om denne adgang findes i: lov om offentlighed i forvaltningen (nr. 572 af 19. december 1985) og forvaltningsloven (nr. 571 af 19. december 1985)

Især lov om offentlighed i forvaltningen er et særdeles vigtigt arbejdsinstrument for pressen, og denne pjeces formål er at gøre det nemt for journalister at bruge den.

Pjecen er tænkt som et opslagsværk, men en investering i et kvarter til gennemlæsning vil give en nyttig rygmarvsviden.

Har du brug for særlig hurtig vejledning, så ring til Dansk Journalistforbunds AkutLinje på 33 93 42 59. Mellem kl. 9 og 16 går opkaldet ind over DJs telefonomstilling, men du springer i køen. Efter kl. 16 omdirigeres opkaldet til en mobiltelefon, der er døgnbetjent.

Indhold

1.	Der skal vises pressen særligt hensyn	4
2.	Hvor præcist skal man kunne udpege en sag eller et dokument?	5
3.	Hvilke dokumenter og oplysninger har man krav på at se?	6
4.	Hvem skal man stile anmodningen om aktindsigt til?	7
5.	Kan man forlange aktindsigt telefonisk?	8
6.	Svar skal gives inden 10 dage	9
6.1	Ret til kopier - mod betaling	9
7.	Klag over afslag og langsommelighed	10
7.1	Klager til ombudsmanden	10
7.2	Kontakt forbundet	10
8.	Hvilke dokumenter og oplysninger kan undtages fra aktindsigt?	12
8.1	Interne arbejdsdokumenter (offentlighedslovens § 7)	12
8.2	Andre dokumenter, der kan undtages (offentlighedslovens § 10)	12
8.3	Oplysninger, der kan undtages (offentlighedslovens § 12)	13
8.4	Ret til at begrænse aktindsigt i øvrigt (offentlighedslovens § 13)	14

9.	Hvilke myndigheder/virksomheder er omfattet af offentlighedsloven?	15
10.	Hvilke myndigheder/virksomheder er ikke omfattet?	16
10.1	Særligt vedrørende statslige selskaber og kommunernes deltagelse i erhvervsdrivende selskaber	17
10.2	Særligt om aktindsigt i personalemapper	17
11.	Bliv part i sagen - og få ret til flere oplysninger	19
11.1	Særligt om sygehusjournaler	19
11.2	Ret til offentliggørelse af partsoplysninger	20
12.	Opskrift på anmodning om aktindsigt, standardbrev m.m.	21
12.1.1	Fremgangsmåde	21
12.1.2	Standardbrev	22
13.	Lov om offentlighed i forvaltningen (selv lovteksten)	23
14.	Undtagelser fra offentlighedsloven i andre love	34
15.	Litteraturhenvisninger	36

[1] Der skal vises særlige hensyn til pressen

Offentlighedsloven giver alle ret til aktindsigt og afgør, om et dokument kan holdes fortroligt eller ej. Myndighederne må gerne vise større åbenhed, end det kræves i henhold til loven, hvis de kan gøre det uden at overtræde andre love, fx særlige bestemmelser om tavshedspligt m.v.

I lovteksten sondres der ikke mellem pressen og almindelige borgeres adgang, men det fremgår af lovens forarbejder, at myndighederne bør være særligt opmærksomme på pressens rolle.

I justitsministeriets vejledning om offentlighedsloven fremhæves det for eksempel, *”at offentlige myndigheder bør være særlig villige til at orientere pressen telefonisk om, hvad der er passeret i bestemte sager, selv om der ikke i henhold til offentlighedsloven er pligt til at give den form for aktindsigt.”*

Det fremgår også af vejledningen:

”Når pressen eller andre massemedier over for rette myndighed fremsætter begæring om aktindsigt i dokumenter, der ikke omfattes af lovens undtagelsesbestemmelser, er myndigheden forpligtet til at efterkomme begæringen. Et uberettiget afslag på en begæring om aktindsigt vil som regel kunne omgøres af en overordnet myndighed og kan efter omstændighederne indebære en tjenesteforseelse.”

Offentlighedsloven siger ikke noget om, hvordan oplysningerne må bruges. Spørgsmålet, om de kan eller bør offentliggøres, afhænger af straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser, presseetiske regler, ophavsretsloven m.v.

[2] Hvor præcist skal man kunne udpege en sag eller et dokument?

I henhold til offentlighedslovens § 4, stk. 3 skal man kunne ... "angive de dokumenter eller den sag..." som man ønsker at få aktindsigt i.

Der er ingen bestemte formkrav, men oplysningen skal gøre myndigheden i stand til at finde sagen/dokumentet ved brug af et almindeligt journal-/arkivsystem. Det betyder normalt, at det er nødvendigt at kende lidt til sagen eller dokumentet i forvejen.

Men her er der igen hjælp at hente i justitsministeriets vejledning, fordi det fremgår,

at myndighederne (normalt) bør give pressen adgang til eksempelvis at gennemse alle sager af en bestemt art eller alle sager journaliseret i en bestemt periode, hvis ikke regler om tavshedspligt m.v. forhindrer det.

Er man i tvivl om, hvad man skal bede om at få udleveret - så start med en kopi af journalen. Det har man krav på i henhold til offentlighedslovens § 5, stk. 1 nr. 2. Det gælder også, selv om nogle af dokumenterne i sagen er undtaget fra aktindsigt (senest fastslået i en udtalelse fra Folketingets Ombudsmand (FOB 1994-84)).

Der kan også kræves kopi af den daglige postliste for en nærmere afgrænset periode. Justitsministeriet har bestridt dette, men Folketingets Ombudsmand har i en udtalelse (FOB 1994-79) fastslået, at hvis myndigheden fører en daglig postliste, er den omfattet af retten til aktindsigt.

[3] Hvilken type dokumenter og oplysninger kan man kræve at se?

Retten til aktindsigt gælder alle dokumenter, der er udarbejdet af myndigheden eller er sendt til eller fra myndigheden. "Dokumentet" kan også være et kort, en tegning eller et foto, et videobånd eller lydbånd etc.

Det gør ingen forskel, om dokumentet eller oplysningen opbevares elektronisk.

Notater fra telefonsamtaler, oplysninger modtaget pr. elektronisk post eller oplysninger fra møder er også omfattet af offentlighedsloven, og sådanne oplysninger skal noteres og opbevares som en del af sagen.

Det afgørende for, om noget materiale er omfattet af aktindsigt er, *om det er med til at danne basis for sagsbehandling og afgørelse i en sag.*

[4] Hvor skal man stille anmodningen om aktindsigt til?

Når der søges aktindsigt i en sag, som en myndighed skal træffe afgørelse i, er det denne myndighed, som anmodningen om aktindsigt i første omgang skal rettes til.

For andre dokumenters vedkommende skal anmodningen stiles til den myndighed, der har dokumentet *i sin besiddelse* (offentlighedslovens § 15, stk. 1).

Hvis der er tvivl om, hvilken myndighed der skal bedes om aktindsigt hos, kan der hentes oplysninger i Hof- og Statskalenderen, Kommunalhåndbogen og Ministeriernes Telefonbog. Statens Information på 33 37 92 00 vil også kunne vejlede.

[5] Kan man forlange aktindsigt telefonisk?

Man kan godt bede om aktindsigt telefonisk. Myndigheden kan *stille krav* om en skriftlig anmodning, hvis der er et særligt behov for at få præciseret den nærmere rækkevidde af den aktindsigt, der ønskes, eller hvis myndigheden har et behov for at få et skriftligt grundlag for at gå videre til en anden myndighed.

Det er *ikke* nødvendigt at give en begrundelse for, at der søges aktindsigt.

Det er klogt at følge en telefonisk anmodning op med en skriftlig bekræftelse (evt. pr. telefaks). Kvittering for fax afsendelse eller kopi af brevet fungerer som bevis for, hvornår der er anmodet om aktindsigten. Det kan få betydning, hvis det senere bliver nødvendigt at klage.

Har man bedt om aktindsigt mundtligt, vil myndigheden også i første omgang være berettiget til at give et mundtligt svar. Men der kan kræves en skriftlig begrundelse for et afslag, og myndigheden skal i samme brev give vejledning om klagemuligheder og rette klageinstans (forvaltningslovens § 25).

[6] Der skal gives svar inden 10 dage

Myndigheden skal *snarest* afgøre, om aktindsigten kan gives, og det skal ske i form af kopi eller ved adgang til gennemsyn på stedet (offentlighedslovens § 16, stk. 1).

Anmodningen om aktindsigt *skal være imødekommet eller afslået inden 10 dage*, efter at den er modtaget. I modsat fald har myndigheden pligt til at give oplysning om grunden og om, hvornår en afgørelse kan ventes (offentlighedslovens § 16, stk. 2).

6.1 Ret til kopier - mod betaling

Man har ret til at få udleveret fotokopier af hele det sagsmateriale, der er bedt om aktindsigt i, med mindre sagsomfanget er kolossalt stort. I så tilfælde kan man blive henvist til at gennemse materialet på stedet.

De offentlige myndigheder er berettiget til at kræve 10 kr. for den første kopiside og 1 kr. for hver følgende påbegyndt side. Der kan ikke kræves betaling, hvis gebyret bliver mindre end 25 kr.

[7] Klag over afslag og langsommelighed

Pressen skal ikke vente pænt på svar i 10 dage. Gør opmærksom på det, når det haster, og ryk - hver time, hvis det er nødvendigt. Ring eller telefax til chefen for den pågældende forvaltningsenhed.

Et afslag om aktindsigt kan i sig selv blive en del af den dækning, som man giver den pågældende sag.

Klag over afslag. Rigtig mange afslag gives uden tilstrækkelig tungtvejende begrundelse.

Efter forvaltningslovens § 25 har man krav på at få oplyst rette klageinstans samtidig med et helt eller delvist afslag på aktindsigt. Det vil i øvrigt være samme instans, som skal behandle eventuelle klager over afgørelsen af selve den sag, som anmodningen om aktindsigt angår (offentlighedslovens § 15, stk. 2).

Når en *kommune/kommunalbestyrelse* giver afslag, kan man klage til *tilsynsrådet*.

Hent hjælp til at formulere klagen i standard klagebrevet bagest i pjecen (afsnit 12).

7.1 Klager til ombudsmanden

Afgørelser om aktindsigt, der er truffet af statslige myndigheder, eller som er påklaget til statslige myndigheder, kan indbringes for Folketingets Ombudsmand.

Det har stor betydning for myndighedernes praksis, når ombudsmanden kritiserer afslag på aktindsigt eller langsommelig behandling af anmodninger om aktindsigt.

7.2 Kontakt forbundet

Dansk Journalistforbund vil gerne hjælpe med alle spørgsmål om aktindsigt. Det gælder også formulere-

ring af anmodningen og en eventuel senere klage.

Men redaktionsledelsen (hvis du har en sådan) bør også være parat til at give opbakning og juridisk bistand.

[8] Hvilke dokumenter og oplysninger kan undtages fra aktindsigt?

8.1 Interne arbejdsdokumenter (offentlighedslovens § 7)

Begrundelsen for at undtage interne arbejdsdokumenter fra aktindsigt er behovet for at kunne hemmeligholde dokumenter af *foreløbig karakter*, der tjener til forberedelse af en myndigheds interne beslutningsgrundlag.

Dokumenterne er kun interne, hvis de både er

- ✓ udarbejdet af myndigheden til eget brug
- ✓ og ikke er sendt til udenforstående.

En konsulentrapport om ledelses- og samarbejdsproblemer i en kommunal administration er fx *ikke* et internt dokument. Der kan også forlanges aktindsigt i en mundtligt aflagt rapport. De oplysninger, der kommer frem på den måde, skal formentlig danne grundlag for en beslutning, og derfor *skal de noteres*.

Faktiske oplysninger fra interne dokumenter, der er af væsentlig betydning for en sag, skal udleveres i henhold til de almindelige regler om aktindsigt (offentlighedslovens § 11).

8.2 Andre dokumenter, der kan undtages fra aktindsigt (offentlighedslovens § 10)

Undtaget fra aktindsigt er også

- ✓ statsrådsprotokoller, referater af og dokumenter, der forbereder møder mellem ministre
- ✓ brevveksling mellem ministre om lovgivning

- ✓ dokumenter, der udveksles, når en myndighed udfører sekretariatsmæssige opgaver for en anden (skal forstås meget snævert)
- ✓ myndigheders brevveksling med sagkyndige (fx advokater) i retssager og til overvejelse af, om rets-sag bør føres
- ✓ materiale, der fremskaffes udelukkende til brug for udarbejdelse af offentlig statistik eller videnska-belige undersøgelser.

Faktiske oplysninger fra ovenstående dokumenter, der er af væsentlig betydning for en sag, skal udleveres i henhold til de almindelige regler om aktindsigt (of-fentlighedslovens § 11).

8.3 Oplysninger, der kan undtages (offentlighedslovens § 12)

Selv om et dokument i øvrigt er omfattet af retten til aktindsigt, kan det indeholde *oplysninger*, der kan undtages fra indsigten. Det gælder oplysninger om

- ✓ enkeltpersoners private, herunder økonomiske forhold (§ 12, stk. 1, nr. 1) (fx race, religion, poli-tisk tilhørsforhold, seksuel orientering, helbred, stofmisbrug, bistandshjælp, skat og andre privatøko-nomiske forhold)
- ✓ tekniske indretninger, fremgangsmåder, drifts-eller forretningsforhold el.lign., hvis det er af væ-sentlig økonomisk betydning for den pågældende virksomhed eller person (§ 12, stk. 1, nr. 2).

8.4 Ret til at begrænse aktindsigt i øvrigt (offentlighedslovens § 13)

Aktindsigten i dokumenter kan helt eller delvist begrænses, hvis det er *nødvendigt af væsentlige* hensyn til

- ✓ statens sikkerhed, rigets forsvar, udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser (§ 13, stk. 1, nr. 1 og 2)
- ✓ forebyggelse eller opklaring af lovovertrædelser m.m. (§ 13, stk. 1, nr. 3)
- ✓ det offentlige økonomiske interesser, herunder dets forretningsvirksomhed
- ✓ private eller offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet.

Hvis hensynet kun gælder en del af dokumentet, skal der gives aktindsigt i resten.

Der skal udøves et *konkret* skøn, og økonomiske interesser skal kunne dokumenteres. Det gælder også oplysninger, der holdes tilbage med henvisning til § 12.

Har du brug for at kunne henvise til *et konkret fortilfælde*, kan du enten selv kigge i ombudsmandens årsberetninger, der hvert år udgives på Schultz' Forlag, eller kontakte Dansk Journalistforbund.

[9] Hvilke myndigheder/virk-somheder er omfattet af offentlighedsloven

✓ *Statslige myndigheder* - det vil sige ministerier, styrelser, tværministerielle udvalg, midlertidige rådgivende udvalg og organer (retslægerrådet, advokatnævnet - men ikke advokatrådet - der er privat), særlige nævn (ligningsrådet), statsamter etc.

✓ *Amts- og primærkommunale myndigheder*

✓ *Offentlige institutioner og kommissioner*

✓ *Selvejende institutioner, der kontrolleres og reguleres af det offentlige*

✓ *Særlige forvaltningsmyndigheder*, eksempelvis Danmarks Radio, Nationalbanken og TV 2 (indtil det evt. bliver et A/S). DR og TV 2's programvirksomhed og forretningsmæssige forhold er dog undtaget, jf. radio- og fjernsynsloven.

✓ *Visse el- og varmeforsyningsvirksomheder*, jf. § 1, stk. 2, 3).

[10] Hvilke myndigheder/virksomheder er ikke omfattet

✓ *Folketinget*, herunder folketingsudvalg (også udenrigspolitisk nævn), parlamentariske kommissioner, Folketingets Ombudsmand, statsrevisorerne, rigsrevisionen, lovgivningssager (indtil lovforslag fremsættes).

✓ *Domstolene*, herunder den særlige klageret, kommissionsdomstole, undersøgelsesretter, en del specialdomstole, fx arbejdsretten, boligretterne, rigsretten. (Domstolslignende organer, også selv om de kalder sig et eller andet med "ret", er derimod omfattet af offentlighedsloven, hvis deres afgørelser kan påklages til en højere administrativ instans). Offentlighed i retsplejen reguleres af retsplejelovens bestemmelser.

✓ *Politiet*, for så vidt angår efterforskning af lovovertrædelser, fuldbyrdelsessager (eksempelvis prøveløsladelse, udgangstilladelse) o.a., der vedrører strafferetsplejen.

✓ *Retsvæsenet*, når det gælder anklagemyndigheden og andre myndigheders behandling af sager om lovovertrædelser, herunder bl.a. sager om disciplinærstraffe (forsvaret) og administrative skattebøder.

✓ *Organisationer*, foreninger, selskaber m.v., der er organiseret på *privatretligt grundlag* (også selv om de modtager statstilskud).

✓ *Udenlandske myndigheder* og internationale organisationer.

10.1 Særligt vedrørende statslige selskaber og kommunernes deltagelse i erhvervsdrivende selskaber

Heller ikke et aktieselskab, hvori staten ejer alle aktierne, er omfattet af offentlighedsloven.

Det er et stort problem for brugerne af offentlighedsloven, at lovens rækkevidde indskrænkes ved særbestemmelser i en lang række andre love (oplistning af disse er optrykt som bilag i afsnit 15).

Som eksempel er det ved særlov bestemt, at de oplysninger, der gives til kommuner og amtskommuner i forbindelse med disses deltagelse i erhvervsdrivende selskaber, ikke skal være omfattet af offentlighedsloven. Og senest er det i forbindelse med en række ændringer af de kommunale styrelseslove vedtaget, at når interne dokumenter fremsendes til en tilsynsmyndighed til bedømmelse, mister disse dokumenter ikke herved deres interne karakter.

10.2 Særligt om aktindsigt i personalemapper

Foranlediget af en række klager fra offentligt ansatte, der har følt sig chikaneret af utilfredse borgere, som har søgt aktindsigt i deres personalemapper og derved fået viden om den ansattes adresse, telefonnummer m.m., vedtog Folketinget d. 26. marts 1998 en ændring af lov om offentlighed i forvaltningen, der indskrænker de oplysninger, der kan gives aktindsigt i, fra sager om enkeltpersoners ansættelsesforhold i det offentliges tjeneste.

Det fremgår nu af lovens § 2, stk. 3, at der kun kan opnås aktindsigt *i den ansattes navn, stilling, uddan-*

nelse, arbejdsopgaver, lønmæssige forhold og tjenesterejser. For ansatte i chefstillinger kan der tillige gives aktindsigt i oplysninger om disciplinære reaktioner af advarsel eller derover, men kun i to år efter, at den endelige afgørelse i disciplinærsagen er truffet.

Lovændringen er udtryk for en afvejning af offentlighedens og pressens muligheder for at kontrollere den offentlige forvaltning og de ansattes krav på beskyttelse af privatlivet. Dansk Journalistforbund gjorde sin indflydelse gældende for at sikre den størst mulige sagligt begrundede åbenhed. I den forbindelse fik forbundet desværre ikke medhold i, at perioden på 2 år er for kort.

[11] Bliv part i sagen - og få ret til flere oplysninger

Er man part i en sag har man i henhold til forvaltningsloven krav på mere aktindsigt. Man er part i sagen, hvis man

✓ ansøger om en økonomisk ydelse, en tilladelse eller et job

✓ eller vil blive omfattet af et påbud eller et forbud i forbindelse med en sagsbehandling i den offentlige forvaltning.

En journalist kan personligt være (eller gøre sig til) part i en sag. Men en journalist kan også optræde som bisidder for en anden, der er part. Eller parten kan give journalisten skriftlig fuldmagt til at søge oplysninger på sine vegne.

En så personlig involvering kan dog begrænse journalistens muligheder for at dække sagen.

Som part har man fx også krav på at se interne dokumenter.

Men du kan stadig ikke få udleveret oplysninger vedrørende *andres* private forhold eller firma-hemmeligheder, og myndighederne skal heller ikke udlevere oplysninger, der drejer sig om statens sikkerhed, ministres korrespondance om lovgivning m.v.

11.1 Særligt om sygehusjournaler

Du kan også med fuldmagt fra en patient få udleveret kopi af den pågældendes patientjournal.

Lægerne har i henhold til forvaltningsloven ret til at tilbageholde oplysninger, som de mener, det vil skade patienten at få.

[12] Fremgangsmåde ved anmodning om aktindsigt, standardbrev m.v.

12.1 Fremgangsmåde

A. Beskriv de dokumenter og oplysninger, som du vil have.

B. Find frem til rette myndighed. Hvis du er i tvivl - ring til Statens Information på tlf. 33 37 92 00 eller til den relevante (amts)kommunes servicetelefon.

C. Forudse, hvilke problemer der kan opstå, ud fra de dokumenter og oplysninger, du søger aktindsigt i, så du har modargumenter parat. Ring til DJ, hvis du har brug for hjælp.

D. Ring til myndigheden - identificer dig som presse - og bed om at tale med den ansvarlige for sagsområdet og beslutninger om aktindsigt.

E. Får du mundtligt afslag, skal du ikke acceptere det. Meddel, at du faxer skriftlig anmodning, og at du ønsker et hurtigt og skriftligt svar, og at du vil klage over afslaget, hvis det opretholdes. Du er velkommen til at inddrage DJ. Får du mundtligt tilsgodkendelse, så bekræft det skriftligt samme dag.

F. Ryk - ryk og ryk. Hvis afslaget er tvivlsomt begrundet, og sagen trækkes i langdrag, er der også en journalistisk historie i det. *HUSK*, at du ifølge loven har krav på svar *snarest og senest inden der er gået 10 dage*, og at myndighederne har særlige forpligtelser over for pressen, jf. justitsministeriets vejledning.

G. Klag og søg gerne bistand i DJ. Skaf også opbakning fra redaktionsledelsen, hvis du har en sådan.

12.2 Forslag til standard brev

Forvaltningsmyndighed X

Vedr.: Aktindsigt i henhold til offentlighedsloven

Med henvisning til lov om offentlighed i forvaltningen beder jeg hermed om aktindsigt i samtlige dokumenter, der indeholder oplysninger om (beskriv sagen i generelle vendinger, såsom: "Sammensætningen af bestyrelsen for A/S Storebæltsforbindelsen og " eller: "Aftalen mellem (forvaltningsmyndigheden) og ISS vedrørende ældreforplejning" og det relevante årstal eller tidsinterval.

Jeg ønsker at få tilsendt fotokopi af sagsjournalerne og af samtlige akter i sagen.

Anmodningen er af hastende karakter, da aktindsigten skal give mig mulighed for en korrekt omtale af sagen i pressen. Derfor skal jeg venligst bede om en hurtig reaktion og i samme forbindelse henvise til offentlighedslovens § 16 og justitsministeriets vejledning til offentlighedsloven, hvoraf det fremgår, at der bør vises pressen særlig imødekommenhed.

Jeg modtager meget gerne kopierne pr. telefax. Mit telefax nr. er

Kontakt mig venligst telefonisk på tlf. nr....., såfremt der måtte være behov for yderligere oplysninger, eller hvis det overvejes at meddele mig helt eller delvist afslag, idet jeg i så fald med det samme vil søge juridisk bistand til en eventuel klage over afgørelsen.

Med venlig hilsen
Journalist N.N.

[13] Lov om offentlighed i forvaltningen

Lov om offentlighed i forvaltningen LovBibliotek nr. 98 1985-12-19-L.572 Offentlighed i forvaltningen

KAPITEL 1

Lovens almindelige anvendelsesområde

§ 1. Loven gælder for al virksomhed, der udøves af den offentlige forvaltning, jf. dog §§ 2 og 3.

Stk. 2. Loven gælder endvidere for

- 1) elforsyningsvirksomheder, der producerer, transmitterer eller distribuerer elektricitet ved spænding på 500 V eller derover,
- 2) selskaber, institutioner, foreninger m.v., der driver naturgasforsyningsvirksomhed, og
- 3) kollektive varmforsyningsanlæg, som er omfattet af varmforsyningsloven og har en kapacitet på mere end 10 MJ/s.

Stk. 3. Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om, at loven skal gælde for nærmere angivne selskaber, institutioner, foreninger m.v., som ikke kan henregnes til den offentlige forvaltning. Det gælder dog kun, såfremt udgifterne ved deres virksomhed overvejende dækkes af statslige eller kommunale midler, eller i det omfang de ved eller i henhold til lov har fået tillagt beføjelse til at træffe afgørelser på statens eller en kommunes vegne. Vedkommende minister kan herunder fastsætte nærmere regler om opbevaring m.v. af dokumenter.

§ 2. Loven gælder ikke for sager inden for straffe-

retsplejen. Sager om lovgivning, herunder bevillingslove, er kun omfattet af loven, for så vidt lovforslag er fremsat for Folketinget.

Stk. 2. Bortset fra bestemmelsen i § 6 gælder loven endvidere ikke for sager om ansættelse eller forfremmelse i det offentlige tjeneste. Det samme gælder for andre sager om enkeltpersoners ansættelsesforhold i det offentlige tjeneste, jf. dog stk. 3 og § 4, stk. 2.

Stk. 3. I sager som nævnt i stk. 2, 2. pkt., gælder loven for oplysninger om den ansattes navn, stilling, uddannelse, arbejdsopgaver, lønmæssige forhold og tjenesterejser. For så vidt angår ansatte i chefstillinger, gælder loven endvidere for oplysninger om disciplinære reaktioner af advarsel eller derover. Det gælder dog kun for et tidsrum af to år efter, at den endelige afgørelse herom er truffet.

Stk. 4. Justitsministeren kan bestemme, at loven i sager, der er omfattet af stk. 2, 2. pkt., tillige skal gælde for andre oplysninger end dem, der er nævnt i stk. 3.

Ændringer:

Ændret 15/5 1998 ved 1998-05-13-ÆL.276 (LF 33 97-98).

§ 3. Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om, at nærmere angivne myndigheder, sagsområder eller arter af dokumenter, for hvilke bestemmelserne i §§ 7-14 i almindelighed vil medføre, at begæring om aktindsigt kan afslås, skal være undtaget fra loven.

Stk. 2. Vedkommende minister kan fastsætte regler om, at der efter et vist åremål skal være ret til at blive gjort bekendt med nærmere angivne dokumenter, der ikke er undergivet retten til aktindsigt efter reglerne i denne lov.

KAPITEL 2

Retten til aktindsigt

§ 4. Enhver kan med de undtagelser, der er nævnt i §§ 7-14, forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, der er indgået til eller oprettet af en forvaltningsmyndighed som led i administrativ sagsbehandling i forbindelse med dens virksomhed. En forvaltningsmyndighed kan give aktindsigt i videre omfang, medmindre andet følger af regler om tavshedspligt m.v.

Stk. 2. Den, hvis personlige forhold er omtalt i et dokument, kan med de undtagelser, der er nævnt i §§ 7-11 og § 14, forlange at blive gjort bekendt med oplysningerne herom. Det gælder dog ikke i det omfang de hensyn, der er nævnt i § 13, eller hensynet til den pågældende selv eller andre med afgørende vægt taler imod.

Stk. 3. Begæring efter stk. 1 og 2 skal angive de dokumenter eller den sag, som den pågældende ønsker at blive gjort bekendt med.

§ 5. Retten til aktindsigt omfatter

- 1) alle dokumenter, der vedrører sagen, herunder genpart af de skrivelser, der er udgået fra myndigheden, når skrivelserne må antages at være kommet frem til adressaten, og
- 2) indførelser i journaler, registre og andre forteg-

nelser vedrørende den pågældende sags dokumenter.

Stk. 2. Retten til aktindsigt omfatter ikke registre eller andre systematiserede fortegnelser, hvor der gøres brug af elektronisk databehandling, dog bortset fra fortegnelser som nævnt i stk. 1, nr. 2.

Stk. 3. Vedkommende minister kan fastsætte regler om offentlighedens adgang til at blive gjort bekendt med oplysninger i edb-registre m.v., der ikke er omfattet af loven om offentlige myndigheders registre. Der kan herunder fastsættes regler om betaling.

Notatpligt m.v.

§ 6. I sager, hvor der vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, skal en myndighed, der mundtligt modtager oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse, eller som på anden måde er bekendt med sådanne oplysninger, gøre notat om indholdet af oplysningerne. Det gælder dog ikke, såfremt oplysningerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter.

Stk. 2. Justitsministeren kan for nærmere angivne områder af forvaltningsvirksomhed fastsætte regler om opbevaring m.v. af meddelelser, der udfærdiges eller modtages ved hjælp af elektronisk databehandling.

Stk. 3. Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om notatpligt for nærmere angivne grupper af sager om udøvelse af anden forvaltningsvirksomhed end nævnt i stk. 1.

KAPITEL 3

Undtagelser fra retten til aktindsigt

Undtagelse af interne arbejdsdokumenter

§ 7. Retten til aktindsigt omfatter ikke en myndigheds interne arbejdsdokumenter. Som interne arbejdsdokumenter anses

- 1) dokumenter, der udarbejdes af en myndighed til eget brug,
- 2) brevveksling mellem forskellige enheder inden for samme myndighed og
- 3) brevveksling mellem en kommunalbestyrelse og dennes udvalg, afdelinger og andre organer eller mellem disse organer indbyrdes.

§ 8. Retten til aktindsigt omfatter uanset bestemmelsen i § 7 interne arbejdsdokumenter, som foreligger i endelig form, når

- 1) dokumenterne alene gengiver indholdet af myndighedens endelige beslutning vedrørende en sags afgørelse,
- 2) dokumenterne alene indeholder en gengivelse af oplysninger, som myndigheden har haft pligt til at notere efter bestemmelsen i § 6,
- 3) dokumenterne er selvstændige dokumenter, der er udarbejdet af en myndighed for at tilvejebringe bevismæssig eller anden tilsvarende klarhed med hensyn til en sags faktiske omstændigheder, eller
- 4) dokumenterne indeholder generelle retningslinier for behandlingen af bestemte sagstyper.

§ 9. (Ophævet).

Ændringer:

Ophævet 1/1 1994 ved 1993-06-30-ÆL.504.

Undtagelse af andre dokumenter

§ 10. Retten til aktindsigt omfatter ikke:

- 1) Statsrådsprotokoller, referater af møder mellem ministre og dokumenter, der udarbejdes af en myndighed til brug for sådanne møder.
- 2) Brevveksling mellem ministerier om lovgivning, herunder bevillingslove.
- 3) Dokumenter, der udveksles i forbindelse med, at en myndighed udfører sekretariatsopgaver for en anden myndighed.
- 4) Myndigheders brevveksling med sagkyndige til brug i retssager eller ved overvejelse af, om retssag bør føres.
- 5) Materiale, der tilvejebringes som grundlag for udarbejdelse af offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser.

Ændringer:

Ændret 1/7 1991 ved 1991-06-06-ÆL.347.

Meddelelse af faktiske oplysninger

§ 11. Oplysninger i dokumenter, der er omfattet af § 7 og § 10, nr. 1-4, om faktiske omstændigheder, der er af væsentlig betydning for sagsforholdet, skal uanset disse bestemmelser meddeles i overensstemmelse med lovens almindelige regler.

Stk. 2. Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om, at pligten efter stk. 1 ikke skal gælde nærmere angiv-

ne grupper af sager om udøvelse af faktisk forvaltningsvirksomhed.

Ændringer:

Ændret 1/7 1991 ved 1991-06-06-ÆL.347.

Undtagelse af oplysninger

§ 12. Retten til aktindsigt omfatter ikke oplysninger om

- 1) enkeltpersoners private, herunder økonomiske forhold,
- 2) tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold eller lignende, for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningen angår, at begæringen ikke imødekommes.

Stk. 2. Omfattes kun en del af et dokument af bestemmelsen i stk. 1, skal den pågældende gøres bekendt med dokumentets øvrige indhold.

§ 13. Retten til aktindsigt kan begrænses i det omfang, det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til

- 1) statens sikkerhed eller rigets forsvar,
- 2) rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til fremmede magter eller mellemfølelige institutioner,
- 3) forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om straffetretlig eller disciplinær forfølgning,
- 4) gennemførelse af offentlig kontrol, regulerings- eller planlægningsvirksomhed eller af påtænkte for-

anstaltninger i henhold til skatte- og afgiftslovgivningen,

5) det offentliges økonomiske interesser, herunder udførelsen af det offentliges forretningsvirksomhed, eller

6) private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse eller forholdets særlige karakter er påkrævet.

Stk. 2. Gør hensyn som nævnt i stk. 1 sig kun gældende for en del af et dokument, skal den pågældende gøres bekendt med dokumentets øvrige indhold.

Forholdet til tavshedspligt

§ 14. Pligten til at meddele oplysninger er begrænset af særlige bestemmelser om tavshedspligt fastsat ved lov eller med hjemmel i lov for personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv. Det gælder ikke, for så vidt angår den almindelige tavshedspligt efter straffeloven, forvaltningsloven og tjenestemandsløvgivningen.

KAPITEL 4

Behandlingen og afgørelsen af begæring om aktindsigt

§ 15. Fremsættes der begæring om aktindsigt vedrørende dokumenter, der indgår i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, afgør denne myndighed, om begæringen kan imødekommes. I andre tilfælde afgøres sager om aktindsigt af den myndighed, der har

dokumentet i sin besiddelse.

Stk. 2. Afgørelser om aktindsigtsspørgsmål kan påklages særskilt til den myndighed, som er klageinstans i forhold til afgørelsen eller behandlingen i øvrigt af den sag, begæringen om aktindsigt vedrører.

Stk. 3. Vedkommende minister kan fastsætte bestemmelser, der fraviger reglerne i stk. 1 og 2.

§ 16. Vedkommende myndighed afgør snarest, om en begæring kan imødekommes, og om den, der har fremsat begæringen, skal gøres bekendt med dokumenterne ved, at der gives adgang til gennemsyn på stedet, eller ved, at der udleveres en afskrift eller kopi.

Stk. 2. Er en begæring om aktindsigt ikke imødekommet eller afslået inden 10 dage efter, at den er modtaget af vedkommende myndighed, skal myndigheden underrette den begærende om grunden hertil samt om, hvornår en afgørelse kan forventes at foreligge.

Stk. 3. Fremsættes der begæring om aktindsigt i sager som nævnt i § 2, stk. 2, 2. pkt., underretter myndigheden snarest den ansatte herom med angivelse af, hvem der har fremsat begæringen. Når der er truffet afgørelse om aktindsigt, underretter myndigheden den ansatte om, hvilke oplysninger i sagen der er udleveret.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om betaling for afskrifter og kopier.

Ændringer:

Ændret 15/5 1998 ved 1998-05-13-ÆL.276 (LF 33 97-98).

KAPITEL 5

Ikrafttræden, forholdet til anden lovgivning m.v.

§ 17. Loven træder i kraft den 1. januar 1987.

Stk. 2. Lov nr. 280 af 10. juni 1970 om offentlighed i forvaltningen ophæves.

Stk. 3. Loven gælder ikke for dokumenter, der er udfærdiget af en myndighed eller er kommet i en myndigheds besiddelse før den 1. januar 1971.

Oplysninger om faktiske omstændigheder, der indeholdes i sådanne dokumenter, er dog omfattet af retten til aktindsigt efter reglerne i denne lov, hvis dokumenterne er indgået i en sag, der er eller har været under behandling af en forvaltningsmyndighed efter det nævnte tidspunkt, og oplysningerne er eller har været af betydning for sagen. Bestemmelsen i § 8, nr. 4, gælder for dokumenter, der anvendes efter lovens ikrafttræden. Bestemmelsen i § 9 gælder for sygehusjournaler oprettet efter lovens ikrafttræden og for tilførsler til eksisterende journaler, der er foretaget efter lovens ikrafttræden.

Adgangen til aktindsigt efter § 1, stk. 2, gælder ikke for dokumenter, der er udfærdiget af eller er indkommet til de i bestemmelsen nævnte selskaber, institutioner, foreninger m.v., før lovens ikrafttræden.

Stk. 4. Bestemmelser i andre love om adgang til at blive gjort bekendt med dokumenter hos den offentlige forvaltning opretholdes, uanset om de giver ret til aktindsigt i snævrere omfang end denne lov.

§ 18. Loven gælder ikke sager om færøske og grønlandske anliggender. Loven kan ved kgl. anordning

sættes i kraft for sådanne sager med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsi-ger. Dette gælder dog kun sager, der er eller har været under behandling af rigsmyndigheder. (Loven trådt i kraft for rigsmyndighederne på Færøerne den 1. januar 1994 med ændringer, jf. 1993-12-22-A.1145). (Loven trådt i kraft for så vidt angår sager om grønlandske anliggender, der er eller har været under behandling af rigsmyndigheder, den 1. januar 1995 med ændringer, jf. 1994-12-27-A.1187).

Ændringer:

Ændret 1/1 1994 ved 1993-12-22-A.1145 og 1/1 1995 ved 1994-12-27-A.1187.

Diverse ikrafttrædelsesbestemmelser

1991-06-06-ÆL.347 indeholder følgende bestem-melse:

§ 3. Loven træder i kraft den 1. juli 1991.

Stk. 2. Loven gælder for dokumenter, der udarbej-des efter lovens ikrafttræden.

LovBibliotek nr. 98

1985-12-19-L.572

Offentlighed i forvaltningen

[14] Undtagelser fra offentlighedsloven i andre love

Nedenfor oplistes bestemmelser og love, i hvilke der findes afvigelser fra lov om offentlighed i forvaltningen:

- 1) Lov om aktindsigt i miljøoplysninger (udvidelse)
- 2) Lov om aktindsigt i helbredsoplysninger (udvidelse)
- 3) § 11, stk. 5 i postloven (indskrænkning)
- 4) § 4, stk. 3 i gymnasieloven (indskrænkning)
- 5) § 47, stk. 4 i lov om kommuners styrelse (indskrænkning)
- 6) § 10 i konkurrenceloven (indskrænkning)
- 7) § 21, stk. 2 i lov om produktsikkerhed (indskrænkning)
- 8) § 14 i psykologloven (udvidelse)
- 9) Bekendtgørelse nr. 679 af 9. oktober 1991 om privatiseringssager (indskrænkning)
- 10) Bekendtgørelse nr. 4 af 4. januar 1993 om indkøbsaftaler (indskrænkning)
- 11) Bekendtgørelse nr. 9 af 7. januar 1993 om oplysninger om kommuners deltagelse i erhvervsdrivende selskaber (indskrænkning)

- 12) § 4a i lov om arbejdsmarkedsuddannelsescentre (udvidelse)
- 13) Bekendtgørelse nr. 929 af 3. december 1993 (udvidelse)
- 14) § 6 i forslag til lov om undersøgelse af Nørrebro-sagen (indskrænkning)
- 15) Forarbejderne til § 1, nr. 2 i lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven vedrørende procesbevillingsnævnet (indskrænkning)
- 16) Lov nr. 356 af 8. juni 1995 om undersøgelse af den færøske banksag

[15] Litteraturhenvisninger

Frøbert, Knud Aage: Offentlighedsloven, 1986

Frøbert, Knud Aage: Offentlighedsprincipper i lovgivning, administration og retspleje, Akademisk Forlag 1994

Vogter, John: Den kommenterede offentlighedslov, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1992

Årsberetninger fra Folketingets Ombudsmand (FOB), Schultz' Forlag

• **Aktindsigt**
• **Offentlighedsloven som redskab**
• **for journalister**

• udgivet af
• Dansk Journalistforbund
• november 1998

• Grafisk tilrettelæggelse:
• Jørgen Koefoed

• Teknisk produktion:
• DataGraf AS, Auning

• Forsideillustration:
• Ed Pritchard / Tony Stone Images

Aktindsigt
Offentlighedsloven som redskab for journalister
udgivet af Dansk Journalistforbund

København:

Gammel Strand 46 · DK-1202 København K
Telefon +45 33 14 23 88 · Fax +45 33 14 23 01

Århus:

Klostergade 56 · DK-8000 Århus C
Telefon +45 86 13 84 22 · Fax +45 86 13 02 13
E-mail: dj@journalistforbundet.dk
Web: www.journalistforbundet.dk

*Dansk Journalistforbund er **medieforbundet** for journalister, tegnere,
(multimedie-)producere, web-redaktører, pressefotografer, billedjournalister,
versionister, TV- og radioprogrammedarbejdere,
TV- og filmfotografer, AV-assisterer, redigeringsteknikere,
lydteknikere, tekstere, grafikere, layoutere, forlagsredaktører,
visualizere, informationsmedarbejdere med flere.*

